

SESBİLİM ÇALIŞMALARI

Prof. Dr. İclâl ERGENÇ

Ayırıcı Özellikler

- Konuşulana duyarken ve çözümlerken beyin, işitsel sinirlerden gelen sürekli ve iç içe verileri, dil sisteminin işleyiş kuralları çerçevesinde çözümleyerek **anlamlandırma** sürecini başlatır.
- Araştırmalar, yalnızca dile ait olanların değil, yaşama özgü tüm imgelerin de fotokopi biçiminde bellekte tutulmadığını, o imgeyi oluşturan özelliklerin, yani **ayırıcı özelliklerin** yalnızca, nöronlar aracılığıyla saklandığını göstermektedir.

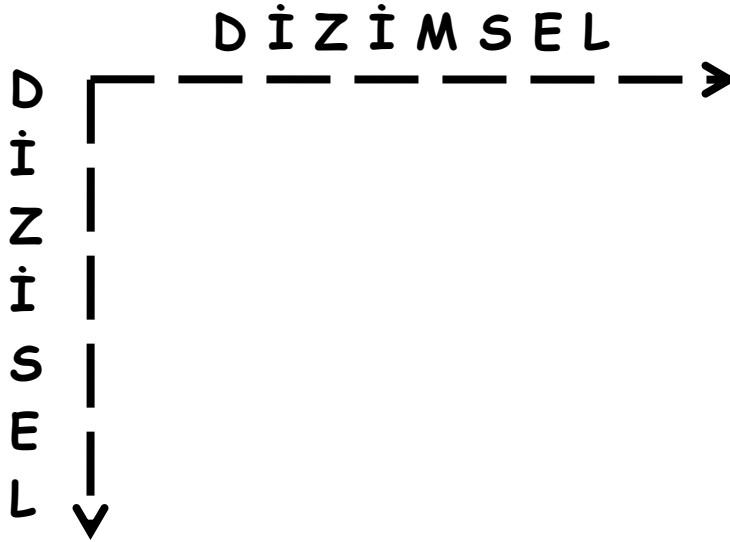
İşitsel Algı Süreci

İşitsel girdinin çözümlenmesi sürecinde, beynin ayrı bölgelerinde çalışan üç farklı işlemcinin ulaştıkları bulgular, anlamlandırma sürecinin de temelini oluşturmaktadır.

- 1) Kim konuşuyor > Sesin Algılanması ve Tanımlanması
- 2) Ne konuşuyor > Dilin Algılanması ve Anlamlandırılması
- 3) Nasıl söylüyor > Konuşmacının Ses Tonundaki Duyguduruma Bağlı Bütünsel Anlamın Çözümlenmesi

Seçme - Birleştirme İşlemi

Dizimsel Bağntı:

Aynı anda birlikte konumlanabilen ve aralarında ardışıklık ilişkisi bulunan öğeler

Dizisel Bağntı:

Aynı anda birlikte konumlanamayan ve aralarında çağrışım ilişkisi bulunan öğeler

Dilin Bileşenleri

- ▶ Dilbilimciler, dil sisteminin işleyişinde temel dört bileşenin bulunduğunu kabul etmektedirler. Bunlar, *sesbilimsel, sözdizimsel, anlambilimsel ve kullanımbilimsel* bileşenlerdir.
- ▶ Dildeki bu bileşenler, dili edinmekte olan çocuğun zamanla içselleştirdiği bir dizi kural içermektedir.

KAYNAKÇA

- Başkan, Ö.** (1955). *Fonemik Dilde Kıstaslar Meselesi*. İstanbul Matbaası. İstanbul.
- Üçok, N.** (1951). *Genel Fonetik (Ana Çizgileri)*. İbrahim Horoz Matbaası. İstanbul.
- Selen, N.** (1979). *Söyleyiş Sesbilimi, Akustik Sesbilim ve Türkiye Türkçesi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 454.
- Demircan, Ö.** (1979). *Türkiye Türkçesinde Ses Düzeni, Türkiye Türkçesinde Sesler*. TDK Yayınları.
- Ergenç, İ.** (1989). *Türkiye Türkçesinin Görevsel Sesbilimi*, Engin yay., Ankara.
- Tekin, T.** (1995). *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*. Simurg Yayınları/Türk Dilleri Araştırma Dizisi.
- Ergenç, İ.** (1995). *Konuşma Dili ve Türkçenin Söyleyiş Sözlüğü*, Multilingual Yay., İstanbul.
- Fidan, D.** (2002). Türkçede Ezgi Örüntüleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özge, U.** (2003). A tune based account of Turkish information structure. ODTÜ Enformatik enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Fidan, D.** (2007). Türkçe ezgi örüntüsünde duygudurum ve söz edimi görünümü. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bozşahin, C. ve Göksel, A.** (2008). Türkçede Ezgi: Sözdizim ve Edimle İlişkisi. 21. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri (10-11 Mayıs, 2007). (yay. M. Aksan ve Aksan Y.). Mersin Üniversitesi Yayınevi.
- Ivosevic, S.** (2009). Sözdizimsel belirsizliğin giderilmesin bürünsel sınırların rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bekar, P.İ.** (2010). Şizofrenlerin sözlü metinlerinde duygudurum görünümleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.